

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33283
Nom	Bioètica i ètica ecològica
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1004 - Grau de Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	4	Primer quadrimestre
1012 - Grau de Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	4	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1004 - Grau de Filosofia	23 - Bioètica y ética ecológica	Optativa
1012 - Grau de Filosofia	22 - Bioètica i ètica ecològica	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
DOMINGO MORATALLA, AGUSTIN	359 - Filosofia

RESUM

L'assignatura Bioètica i ètica ecològica agrupa dos dels grans desenvolupaments en què s'han concretat les ètiques aplicades. L'horitzó de l'ètica aplicada ha tingut un intens desenvolupament durant les últimes dècades en el conjunt de Ciències de la Vida, tant els relacionats amb la vida pròpiament

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació.

No shan especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla destudis. Altres tipus de requisits: No hi ha coneixements previs.

COMPETÈNCIES

1004 - Grau de Filosofia

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguen la capacitat de reunir i d'interpretar dades rellevants (normalment, dins la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre assumptes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants hagen desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Capacitat de comunicació professional oral i escrita en les llengües pròpies de la Universitat de València.
- Capacitat de comunicació en una llengua estrangera.
- Ser capaç d'obtenir informació a partir de diferents fonts primàries i secundàries.
- Tenir capacitat per analitzar, sintetitzar i interpretar dades rellevants d'índole cultural, social, política, ètica o científica, i d'emetre'n judicis reflexius des d'una perspectiva no androcèntrica.
- Adquirir la capacitat per plantejar i resoldre problemes, així com de prendre decisions, en un temps limitat.
- Tenir capacitat de transmetre a altres (experts o no) informació, idees, problemes i solucions.
- Tenir capacitat de crítica i autocrítica.
- Ser capaç d'adquirir compromisos socials i ètics.
- Ser respectuós amb la diferència i la pluralitat evitant la discriminació per raons de gènere.
- Tenir capacitat d'aplicar els coneixements en la pràctica.
- Manejar-se amb soltesa en l'estudi filosòfic d'àrees particulars de la investigació i de la praxi humana, com ara la ment, el coneixement, el llenguatge, la tecnologia, la ciència, la societat, la cultura, l'ètica, la política, el dret, la religió, la literatura, les arts i l'estètica, evitant els caires androcèntrics.

- Saber aplicar i desenvolupar la intervenció del professional.
- Identificar les qüestions de fons que subjauen a qualsevol tipus de debat.
- Saber aplicar els coneixements adquirits per aclarir o resoldre determinats problemes aliens al propi à m b i t d e c o n e i x e m e n t .
- Expressar amb precisió els resultats de l'anàlisi de problemes controvertits i complexos.
- Identificar i avaluar amb claredat i rigor els arguments presentats en textos o exposats oralment.
- Adquirir aptituds professionals idònies.
- Apreciar l'autonomia i la independència de judici.
- Reconèixer la fal·libilitat humana.
- Ser capaç d'assumir compromisos socials i ètics.
- Reconèixer i respectar allò que és diferent i plural.
- Prendre consciència del component ètic i dels principis deontològics de l'exercici de la professió.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

- A. Conèixer la gènesi, el desenvolupament i les funcions de la bioètica com a aplicació a la pràctica sociosanitària de la filosofia moral i política.
- B. Analitzar les teories i paradigmes filosòfics que intervenen en la fonamentació moral de la bioètica.
- C. Analitzar el valor i la importància de la bioètica en els espais públics de deliberació democràtica.
- D. Descobrir les formes en què es fa present una filosofia de la vida/mort en les iniciatives legislatives, els programes polítics i les tendències culturals.
- E. Conèixer la gènesi, l'estructura i les funcions de l'ètica ecològica en el conjunt de les ètiques aplicades.
- G. Analitzar els problemes morals que plantegen les transformacions científiques i tecnològiques del concepte de naturalesa.
- H. Conèixer la gènesi, l'estructura i les funcions de les ètiques del desenvolupament humà en el conjunt de les polítiques públiques d'una societat democràtica.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. L'imperatiu de la responsabilitat: hermenèutica i ètiques professionals

Ètiques de la responsabilitat i ètiques de la convicció. Lhermenèutica i el naixement de les ètiques aplicades. Investigació amb éssers humans: problemes ètics, polítics i culturals. Possibilitats i límits de la racionalitat instrumental. Gènesi de la bioètica i lètica ecològica com a ètiques aplicades. La bioètica salvarà lètica?

2. Bioètica i ètica de les professions sanitàries

El naixement de la bioètica. El model principista: els principis de la bioètica. Gènesi, desenvolupament i aplicació dels principis de la bioètica. Informe Belmont. Els principis tradicionals: beneficència, autonomia, justícia i no maleficència.

3. El model comunitarista

4. El model europeu de Bioètica deliberativa

El model europeu de bioètica deliberativa: bioètica i hermenèutica. Comitès d'ètica assistencial i justícia sanitària. Ètiques de la justícia i ètiques de la cura. Ecologisme, pacifisme i feminisme com a derivacions en l'ètica de la cura. Les finalitats i les metes de la medicina.

5. Ètica de les professions sanitàries

Ètica de les professions sanitàries. Ètica de les organitzacions sanitàries. Institucions i pràctiques. Béns interns i béns externs. Instruments per a l'avaluació ètica d'organitzacions sanitàries: codis deontològics, codis de bones pràctiques, sistemes d'avaluació de la qualitat i la gestió (ISO, EFQM, etc.).

6. De la bioètica clínica a la bioètica global

De la bioètica clínica a la bioètica global. La naturalesa com a problema ètic, polític i axiològic. Biologia i ètica. Neurociències i neuroètica. Ecologisme, pacifisme i feminisme. Els drets dels animals. Els drets de les generacions futures.

7. Paradigmes d'Ètica Ecològica

Paradigmes d'ètica ecològica: macrobioètica i medi ambient. El debat sobre l'humanisme i el concepte de qualitat de vida. Leugenèsia liberal i el futur de la naturalesa humana. La revolució biotecnològica.

8. Ètica del desenvolupament

Ètica del desenvolupament. Gènesi, estructura i models de sostenibilitat per a una justícia global. Sostenibilitat, canvi climàtic i medi ambient. Ètica dels professionals del desenvolupament: projectes de desenvolupament, tradicions culturals i conviccions morals. Gènesi, estructura i evolució de l'enfocament de les capacitats. Desenvolupament a escala humana.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	30,00	100
Seminaris	15,00	100
Tutories reglades	5,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	5,00	0
Estudi i treball autònom	20,00	0
Lectures de material complementari	20,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	40,00	0
Preparació de classes de teoria	15,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT**CLASSES TEÒRIQUES**

Partim de l'experiència pròpia dels alumnes i dels problemes quotidians relacionats amb cada tema. Aquest punt de partida experiencial planteja determinats problemes que en les classes s'afrontaran mitjançant el temari corresponent. El mètode hermenèutic basat en la dialèctica de la pregunta i la resposta ens permet plantejar la *theoria* com a resposta i, al seu torn, replantejar els problemes. Descobrir el problema, analitzar i aclarir les diferents opcions o respostes teòriques, contribuir a una integració dels reptes/desafiaments ecològics a la història de l'ètica i la filosofia contemporània.

Utilitzem textos clàssics d'ètica ecològica per a realitzar aquest plantejament hermenèutic.

La finalitat és promoure la capacitat de judici dels alumnes en el procés d'ensenyament/aprenentatge, i per això en les classes teòriques es fomenta la participació raonada i la fonamentació filosòfica de les respostes.

SEMINARIS

Tenen com a finalitat promoure el treball personalitzat de cerca d'informació i la deliberació per tradicions morals. Aquest treball personalitzat es posarà en comú amb diversos companys per generar grups que representen o simbolitzen les diferents tradicions ètiques. D'aquesta manera fomentem el treball en equip i l'abordatge interdisciplinari dels reptes o problemes que planteja l'ètica ecològica.

Mitjançant la promoció de la participació significativa facilitem que tant la classe teòrica com la pràctica (a través de treball personalitzat compartit deliberativament) siguin eines per a promoure el que l'hermenèutica dialògica plantegem com a «fusió d'horitzons». D'aquesta manera actualitzem el mètode socràtic propi de la tradició filosòfica més clàssica i la renovació de la dialèctica des de l'hermenèutica.

AVALUACIÓ

L'avaluació constarà de 3 parts:

1. Una prova final escrita: 80 %.
2. Participació en seminaris-pràctiques: 15 %.
3. Tutories i activitats complementàries: 5 %.

TOTAL 100 %

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Domingo, A. (1991). Ecología y Solidaridad. Sal Terrae, Madrid. Cuaderno completo.
- (1998) La edad ecológica de la moral: IGLESIA VIVA, 193, pp. 51-69.
- (2008) (ed con J.F. Lisón) Ética, ciudadanía y desarrollo. Ed. Universidad Valencia. Capítulos 1 y 15.
- Feito, L.(2011) (con D. Gracia y M. Sánchez), Bioética. El estado de la cuestión. Triacastela, Madrid. Págs. 209-219, 281-293.
- Hortal, A. (2003). Lo que la filosofía puede hacer a favor de la biomedicina: pensar la vida, en García-Baró, M. / Pinilla R. (coords.), Pensar la vida. UPCO, Madrid, 153-163.
- Jonas, H. (1997). El principio responsabilidad. Herder / Círculo de lectores, Barcelona. Págs. 25-63, 145-172.
- Tema 2
- Couceiro, A. (ed.) (1999). Bioética para clínicos. Madrid, Triacastela. Págs. 17-93.
- Feito, L. (1997). Estudios de bioética. Dykinson, Madrid, 1997. Págs. 19-43.
- (2009) Ética y Enfermería. San Pablo-Universidad Comillas, Madrid. Págs. 51-86.
- (2012) (con T. Domingo, ed.). Investigación en Bioética. Dykinson, Madrid. Págs. 23-35.
- Gracia, D. (1989/2007). Fundamentos de Bioética. Madrid. Nueva ed. en Triacastela. Págs. 23-300.
- Tema 3
- Bellver, V.(2000). ¿Clonar? Ética y Derecho ante la clonación humana. Comares, Granada. Págs. 9-77
- Ferrer, J. J.-Alvarez, J.C. (2003). Para fundamentar la Bioética. Comillas-Desclée, Bilbao-Madrid. Págs. 121-405.
- Gafo, J.(1997). Diez palabras clave en Bioética. Verbo Divino, Estella. Voces: aborto, eutanasia.
- Núñez de Castro, I.(2008) De la dignidad de

Complementàries

- Cortina, A.;
(2002) Ética de las Biotecnologías, ISEGORÍA 27, pp. 73-89.
(2011) Neuroética y Neuropolítica. Tecnos, Madrid.
- Domingo, A.;
(1996) Ética y Ancianidad en J. Gafo (ed.), Ética y Ancianidad. UPCO, Madrid, pp. 67-95.
(2005) Bioética y envejecimiento en S. Pinazo/ M. Sánchez, Gerontología. Pearson, Madrid.
(2010) Menor maduro, en M. de los Reyes (ed.), Bioética y Pediatría, SPCLM, Madrid.
(2012) Bioética y Filosofía: dos versiones rivales de la interdisciplinariedad, en L. Feito/T. Domingo (ed.), (2012), pp. 205-216.
- Domingo, T.;
(2011) Bioética y Cine. De la narración a la deliberación. San Pablo-Universidad Comillas, Madrid.
- Feito, L.;
(1997) Estudios de bioética. Dykinson, Madrid, 1997.
(1999a) Ética y Enfermería. Bases para una ética del cuidado. PPC, Madrid.
(1999b) El sueño de lo posible. Bioética y Terapia génica. Publicaciones Universidad Comillas, Madrid.
(2009) Ética y Enfermería. San Pablo-Universidad Comillas, Madrid.
(2012) (con T. Domingo, ed.) Investigación en Bioética. Dykinson, Madrid.
- Fukuyama, F.;
(2002) El fin del hombre. Consecuencias de la revolución biotecnológica. Ediciones B, Barcelona.
- Gafo, J.;
(1994) Ética y Legislación en Enfermería. Universitas, Madrid.
- Júdez, J.;
(2004) (ed. Con D. Gracia) Ética en la práctica Clínica. Triacastela, Madrid.
- Laín Entralgo, P.;
(2003) El médico y el enfermo. Triacastela, Madrid (1ª Ed. Guadarrama, 1969)
- Reich, W. T.;
(2010) La palabra bioética: su nacimiento y el legado

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. Continguts

Es manté la mateixa càrrega docent que s'assenyala a la Guia docent.

2. Volum de treball i planificació temporal de la docència

Es manté l'assenyalat en la guia docent.

3. Metodologia docent

La docència serà presencial en grups alterns, de manera que mentre un grup està a classe, asíncronament altre grup rep la matèria on line. S'alternaran aquests grups perquè la presencialitat pugui tenir-tots els alumnes. Si no fos possible la presencialitat, es proporcionarà la docència on line. Oferim un model híbrid que conjunga presencialitat i semi-presencialitat.

4. Avaluació

L'avaluació s'ajustarà a la docència impartida que, substancialment, roman idèntica atès que els treballs, memòria i lectures que s'exigeixen no afecten el tipus de presencialitat.

Tots els crèdits tindran sempre la possibilitat de realitzar-se de manera virtual, assegurant així la continuïtat i la qualitat de la docència, siguin quals foren les situacions sanitàries i socials en què ens trobem.

5. Bibliografia

Es manté la bibliografia assenyalada en la guia docent